

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ ОБ'ЄКТІВ
ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ ТА ЇХ ЕСТЕТИЧНОГО
СПРИЙНЯТТЯ НА ПРИКЛАДІ СКЕЙТ-ПАРКІВ**

Київський національний університет будівництва і архітектури

***Анотація.** У статті надано результати дослідження проблеми недосконалості проєктованих та побудованих скейт-парків в Україні та за кордоном, яка полягає у відсутності цілісності компонентів простору скейт-парку, що негативним чином позначається на самопочутті людини та її ставленні до оточуючого середовища. У статті надано результати дослідження скейт-парків як сукупності елементів композиції, що формують образ і художню цінність для спортсменів та відвідувачів. Підкреслено практичну значимість комплексної організації скейт-парку у нерозривному зв'язку естетичної та функціональної складової.*

***Ключові слова:** скейт-парк; композиція; скейтбордист; естетична цінність; екстремальні види спорту.*

Постановка проблеми. Сучасний досвід проєктування та будівництва скейт-парків звертає мінімальну увагу до комплексу засобів формування цілісного та гармонійного образу скейт-парку. Складовою частиною у формуванні просторового вирішення сучасних скейт-парків є лише сукупність чинників функціональності. Звідси виходить, що питання творення естетичної цінності скейт-парку є досить загостреним не тільки в Україні, але і за її межами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проаналізовано та систематизовано літературні джерела щодо просторової організації скейт-парку з позиції естетичної цінності та його окремих частин, як складових композиції та виявлено, що зазначені особливості таких об'єктів є не розглянутими.

Формування цілей та завдання статті. Метою дослідження є визначення просторово-композиційних особливостей скейт-парку як форми міського ландшафтного дизайну і архітектури та його окремих елементів як засобів творення цілісної художньої композиції, що має естетичну цінність для людини.

Результати дослідження. Значний вплив на людину має зовнішнє середовище, що проявляється як у позитивному, так і негативному сенсі. Відомо, що людина з давніх часів прагне до прекрасного і намагається оточити себе привабливими об'єктами культури і мистецтва. Естетична сутність такого середовища полягає у здатності людиною відчувати захват, радість, насолоду, що стимулюють до позитивного ладу. Організація такого середовища має створюватись з основ ансамблю – формування єдиної просторової композиції на основі конструктивних та естетичних якостей об'єкту. Прикладом даного методу, що формується на основі законів ансамблю, може бути скейт-парк, в якому органічно поєднано композиційні складові. Візуальний аспект зазначеної споруди доповнює та підкреслює загальне відчуття задоволення людини під час занять екстремальними видами спорту. Естетичність середовища створює специфічну атмосферу та позитивним чином впливає на психологічний стан як спортсмена, так і спостерігача. Звідси виявлено, що питання проектування такого типу скейт-парків є актуальним, затребуваним й досі не реалізованим на практиці, а отже, має велику значимість у майбутньому. Скейт-парк – це спеціально облаштований майданчик для

занять екстремальними видами спорту таких, як: скейтбординг, катання на велосипедах ВМХ, самокатах та ін. [1]

Закордонний та вітчизняний досвід свідчить про недосконалість композиційного-просторового та художнього рішення при проектуванні та будівництві скейт-парків, які практично не відрізняються один від одного, окрім площі та варіантів наповнення структурними елементами. Такі скейт-парки є функціонально прийнятними для занять спортом, але відсутність композиційного рішення, цілісності та гармонійності між естетичним та технічним наповненням скейт-парку руйнує привабливий образ споруди для занять екстремальними видами спорту, що викликає невдоволеність і стає причиною девіантної поведінки серед відвідувачів, зокрема молоді. На підтвердження цього, можна навести безліч прикладів скейт-парків, у яких відсутній художній образ (рисунок 1).

Рис.1. Просторова організація скейт-парку «Child Care» у місті Балтімор, США.

Зазначені скейт-парки незабаром стрімко втрачають існуючий, досить неестетичний вигляд, завдяки необережному використанню відвідувачів.

Скейтбординг є однією із субкультур, що стрімко набирає розвитку протягом останніх десятиліть. Представники даної групи виявляють «неутилітарну поведінку», де група осіб чи конкретна особа прагне до самовираження, отримання задоволення та суспільного визнання [2].

Однією із складових субкультури скейтбордингу є мистецтво графіті (рисунок 2). Відсутність естетичного задоволення оточенням скейтбордистів в скейт-парку, стає причиною прикрашання за допомогою графіті конструктивних елементів скейт-парку, що не призначені для розфарбовування. В даному випадку, такі дії становлять не мистецтво, а акт вандалізму. У результаті цього, поверхні елементів скейт-парку втрачають властивості достатнього зчеплення, що становить небезпеку для скейтбордистів. Видалення графіті здійснюють спеціальними машинами, які залишають поверхню нерівною. Як наслідок, конструкції є непридатними для катання та є травмонебезпечними [3].

На етапі проектування скейт-парку не передбачають створення гармонійного та цілісного образу, внаслідок чого втрачається його естетична цінність. Перебування в такому скейт-парку є нудним для скейтбордистів, що зумовлено одноманітністю, недоречним розташуванням або відсутністю затребуваних елементів, а у його користувачів зумовлює загальне недбале відношення до цієї споруди. Таким чином, скейтбордисти повертаються на вулиці міста, катаючись у непристосованих для цього місцях і становлять небезпеку для пішоходів та інших учасників дорожнього руху. Таким чином, правильне функціонально-просторове та композиційне розміщення частин скейт-парку є визначальним фактором його успішності.

Питання формування образу скейт-парку також ускладнює відсутність затвердженої нормативної будівельної документації в Україні, за якою можна проектувати споруди для занять екстремальними видами спорту [4]. Зазначену проблему вирішують за допомоги залучення закордонних спеціалістів та практикуючих спортсменів. Поліпшення візуальної складової спортивної споруди можливе за допомогою кольорового рішення скейт-парку, композиційного рішення із використанням нетипових елементів, наприклад скульптури, об'єднані в комплекс взаємопов'язаних частин цілого. При проектуванні скульптури має бути врахована можливість її використання скейтбордистами при виконанні трюків. За таких умов, вилучення певного елемента може спричинити руйнування загального образу всього скейт-парку.

Рис.2. Елемент скейт-парку «Greer Park», прикрашений за допомоги мистецтва графіті, Каліфорнія, США

Формування простору скейт-парку має виключати фактор монотонності шляхом розміщення різних комбінацій елементів на ділянці для катання, а також враховувати розташування місць для глядачів, що виступає частиною композиції скейт-парку. Одним із засобів створення образу скейт-парку є використання дизайнерських вуличних меблів, малих архітектурних форм, вказівників та ін. Частиною композиції скейт-парку можуть бути: паркові павільйони з продажу їжі, з орендою спортивного спорядження, громадські вбиральні, тіньові навіси, ліхтарі, сміттєві урни, фонтанчики з питною водою, що в комплексі забезпечують підтримку загальної концепції скейт-парку та формують прийнятний рівень комфортності для відвідувачів. Частиною композиції можуть бути дорожньо-стежкова мережа, навколо скейт-парку, де об'єднано різноманітні дорожні покриття у зонах відпочинку, громадського харчування та ін. Композиційне рішення скейт-парку доповнюється елементами озеленення, що є засобом нормалізації мікроклімату у спекотний час, а також є частиною загальної композиції. На відміну від металевого, дерев'яного чи іншого матеріалу для скейт-парку, бетон є найбільш естетично привабливим матеріалом, досить пластичним та дозволяє виконати практично будь-яку фігуру, а плавність виконаних елементів з бетону зачаровує кожного відвідувача скейт-парку [3]. Практика будівництва скейт-парків як в Україні, так і за кордоном показує, що додавання різноманітних кольорових пігментів у бетон, для формування його художньої виразності, не користується популярністю. Слід зауважити, що несхожий на будь-який інший скейт-парк приваблює туристів з усього світу, а також є прикладом для наслідування як в Україні так і за кордоном [3,5].

Висновки. Скейт-парк являє собою комплекс функціонально-просторових та художніх рішень, який в результаті раціонального формування є художньою цінністю для людини. Організація простору

скейт-парку вимагає комплексного підходу у вирішенні питань його естетичної цілісності та значимості. Сутність даного комплексу полягає у розкритті художньо-естетичних аспектів скейт-парку при збереженні його функціональності.

Перспективи подальших досліджень. Питання композиційно-просторової та художньої організації простору скейт-парку залишається недостатньо дослідженим на даний момент, тому потребує подальшого дослідження, вивчення та аргументації окремих рішень в контексті просторового середовища для екстремальних видів спорту.

Література

1. Крушельницький Р. О. Типологические аспекты проектирования скейт-парков / Р. Крушельницький. // Вестник ЮУрГУ. Сер. Строительство и архитектура. – 2013. – №13. – С. 9-11.

2. Иванов В. А. Развитие спортивных субкультур экспериментальной направленности на региональном уровне: на примере Тюменской области : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры" / Иванов Виталий Александрович – Тюмень, 2019. – 25 с.

3. Desmond P. Skate Parks: A guide for landscape architects and planners / Poirier Desmond. Manhattan, Kansas: Kansas State University, 2008. – 110 с.

4. Крушельницький Р. О. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих споруд у структурі житлової забудови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. арх. наук : спец. 18.00.02 "Архітектура будівель та споруд" / Крушельницький Р. О. – Львів, 2014. – 21 с.

5. Teodor D. Design and construction of a skateboarding recreational facility / Daskalov Teodor. – Visamäki: HAMK, 2015. – 89 с. – (Concrete Skateparks).

FEATURES OF THE SPACE ORGANIZATION OF THE EXTREME SPORTS OBJECTS AND THEIR AESTHETIC PERCEPTION ON THE EXAMPLE OF A SKATE PARK

Prokopov Alexander

Summary. The article deals with the problem of the imperfection of designed and built skate parks in Ukraine and abroad, which is the lack of integrity of the skate park space components, which negatively affects the human well-being and its attitude to the environment. The article presents the results of the skate parks study as a set of elements of composition that shape the icon and artistic value for athletes and visitors. The practical importance of the skate park complex organization in the inseparable connection of the aesthetic and functional components is emphasized. It described that lack of sense of attractiveness sports facilities often causes the deviant behavior of visitors and results from the continuation of athletes skating through the streets of cities. The aesthetic component of a skate park is formed by an ensemble of its structural elements that function in an integral way and complement each other. It also shows the downside of the subculture of skateboarders due to their dissatisfaction with the environment, which manifests itself in the application of graffiti on the elements to perform tricks and results from the deterioration of their appearance and performance. The aesthetic and technical advantages of using concrete cover of skate parks are noted. Important in the formation of the skate park is the organic arrangement of the skate park in the urban and natural landscape, which covers the organization of the environment with the possibility of developing a skate park. It is also possible to integrate thematic visual elements such as small architectural forms and outdoor furniture to create the integrity of a skate park. In addition, the use of interesting color solutions, atypical structural elements for skating in the form of sculpture, various types of landscaping, which in the complex helps to create the image of a skate park.

Keywords: skate park; composition; skateboarder; aesthetic value; extreme sports.